

Briselē, 2022. gada 18. novembrī
(OR. en)

14868/22

LIMITE

TELECOM 468
DIGIT 211
CYBER 372
COMPET 911
EDUC 389

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepr. dok. Nr.:	14774/22
Temats:	Digitālās prasmes digitālajai desmitgadei – politikas debates

Šodien šķiet skaidrs, ka ne visi eiropieši darbības tiešsaistē veic un ar digitālajām ierīcēm darbojas pilnīgi pārliecinoši. Digitālās ekonomikas un sabiedrības ¹ indeksa jaunākais izdevums liecina, ka tikai **54 % pieaugušo Eiropas iedzīvotāju ir digitālās pamatprasmes**. Pastāv arī **būtiskas atšķirības** starp dažādām dalībvalstīm, kā arī starp dažādiem iedzīvotāju segmentiem. Tādējādi, lai nodrošinātu, ka visa sabiedrība var iesaistīties digitālās pārkārtošanās procesā, ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt, lai **neviens netiktu atstāts novārtā bez pareizajām digitālajām prasmēm**.

¹ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/desi>

Eiropadome **2021. gada oktobra secinājumos** uzsver, ka ir jākoncentrējas uz digitālajām prasmēm un izglītību. Nesen pieņemtajā **politikas programmā "Digitālās desmitgades ceļš"** ir noteikti vērienīgi mērķi, tostarp mērķis panākt, lai **līdz 2030. gadam** vismaz 80 % visu pieaugušo būtu **digitālās pamatprasmes**² un lai ES tiktu nodarbināti 20 miljoni **IKT ekspertu atbilstoši dzimumu līdzsvara tendencei**. **Strukturētais dialogs** ar dalībvalstīm par digitālo izglītību un prasmēm, kurš arī sāks 2022. gadā, ir paredzēts, lai iezīmētu pašreizējos centienus dalībvalstīs, apzinātu trūkumus, ja tādi ir, un apvienotu spēkus ES līmenī. Šo darbu izmantos divos priekšlikumos **Padomes ieteikumam** (vienā par veicinošiem sekmīgas digitālās izglītības faktoriem un otrā par digitālo prasmju nodrošināšanu izglītībā un mācībās), kā arī stratēģiskajos **digitālās desmitgades ceļvežos**, ko dalībvalstis sagatavojušas, lai palīdzētu sasniegt 2030. gada digitālos mērķrādītājus, tostarp digitālo prasmju mērķrādītājus. 2022. gada 14. septembrī priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena (*Ursula von der Leyen*) savā **runā par stāvokli Savienībā** ierosināja 2023. gadu pasludināt par **Eiropas Prasmju gadu**. Komisija arī strādā pie Kiberdrošības prasmju akadēmijas savas 2023. gada darba programmas ietvaros un stiprina pusvadītāju ekosistēmai nepieciešamās prasmes.

Iekļaujoša digitālā pārkārtošanās nevar notikt, pienācīgi neatbalstot jauniešus un nereaģējot uz vajadzību atbalstīt digitālo prasmju attīstību jau **agrīnā vecumā**. Patiesībā jauniešu digitālo prasmju līmenis ir augstāks nekā iedzīvotājiem kopumā. Tomēr tiešās pārbaudes liecina, ka vairāk nekā vienai trešdaļai skolēnu nav digitālo prasmju pat pamatlīmenī. Turklāt skolēnu digitālo prasmju apguvi būtiski ietekmē sociālekonomiskā izcelsme, migranta statuss un mājās lietotā valoda³. Visu šo iemeslu dēļ Padomes Rezolūcijā par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ir noteikts **mērķis attiecībā uz jauniešu digitālo prasmju līmeni** un tiek aicināts rīkoties, lai līdz 2030. gadam panāktu, ka tādu astotklasnieku īpatsvars, kuriem ir sliktas sekmes datorpratības un informācijpratības jomā, ir mazāks par 15 %.

² Šis mērķis ir iekļauts arī Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā.

³ <https://www.iea.nl/news-events/news/icils-2018-results> & <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2021/en/chapters/leaflet.html>

Mums būs nepieciešamas pakāpeniskas pārmaiņas, lai sasniegtu digitālās desmitgades mērķus attiecībā uz **IKT ekspertiem** ⁴ un apmierinātu vajadzības industriālajās ekosistēmās, kas lielā mērā paļaujas uz progresīvām tehnoloģijām, piemēram, autobūves, kosmiskās aviācijas, elektronikas nozarē, kā arī kritiski svarīgās tehnoloģijās visām nozarēm, piemēram, datu, kibernetikas un pusvadītāju nozarē. Patlaban Eiropā trūkst aptuveni 200 000 kibernetikas ekspertu, savukārt ES ir vajadzīgs lielāks skaits šādu speciālistu, lai aizsargātu uzņēmumus un sabiedriskos pakalpojumus Eiropā un izstrādātu kibernetikas risinājumus nākotnei ⁵. Papildus šim strukturālajam kvalificēta personāla trūcumam joprojām pastāv dzimumu nelīdzsvarotība: **tikai katrs piektais IKT speciālists un IKT absolvents ir sieviete**, un tas var ietekmēt veidu, kā tiek izstrādāti un ieviesti digitāli risinājumi. Tāpēc ir ļoti svarīgi **mudināt vairāk meiteņu un sieviešu sākt karjeru tehnoloģiju jomā**, nodrošināt **prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas** iespējas darbspējas vecuma iedzīvotājiem, kā arī panākt **dzimumu konvergenci** ar IKT saistītu iedzīvotāju vidū. Īpaši saistībā ar **progresīviem IT speciālistiem** dalībvalstīs un starp dalībvalstīm ir atšķirības attiecībā uz mācību kvalitāti un saturu vai esošo prasmju **atzīšanu**, tādējādi ietekmējot šādu prasmju **sertificēšanu** un **savstarpēju atzīšanu** dalībvalstīs un starp tām.

Tāpat ir ļoti nepieciešams nodrošināt, lai **nozares speciālistiem būtu padziļinātas digitālās prasmes**, piemēram, *ārstiem*, kuri arvien vairāk paļaujas uz progresīvām digitālajām tehnoloģijām (piemēram, mākslīgo intelektu), lai noteiktu precīzākas diagnozes vai apstrādātu savu pacientu datus elektroniskajās medicīniskajās kartēs, vai *lauksaimniekiem*, kuri izmanto progresīvu datu analīzi, lai optimizētu savus ražošanas procesus. Nesenie pētījumi faktiski ir parādījuši, ka palielinās pieprasījums pēc **digitālajām prasmēm ar tehnoloģijām nesaistītās nozarēs** ⁶, kā arī to, ka pieprasījums pēc nozares speciālistiem ar padziļinātām digitālajām prasmēm (t. i., tā dēvētajiem digitālajiem integratoriem) patiesībā pārsniedz pieprasījumu pēc digitālajiem speciālistiem tur, kur darba pamatā ir digitālā joma ⁷.

⁴ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=ICT_specialists_-_statistics_on_hard-to-fill_vacancies_in_enterprises

⁵ *A Resilient Cybersecurity Profession Charts the Path Forward: (ISC)2 CYBERSECURITY WORKFORCE STUDY* (Noturīga kibernetikas profesija iezīmē turpmāko virzību: (ISC)2 Kibernetikas darba grupas pētījums), 2021. gads (<https://www.isc2.org/-/media/ISC2/Research/2021/ISC2-Cybersecurity-Workforce-Study-2021.ashx>), 25. lpp.

⁶ https://www.burning-glass.com/wp-content/uploads/2021/02/after_the_storm_recovery_jobs_executive_summary.pdf;
https://www.bertelsmann-stiftung.de/fileadmin/files/user_upload/STUDIE_Burning_Glass_EN_FINAL.pdf;

⁷ <https://download.digitaldogme.dk/hubfs/Det%20digitale%20Kompetencebarometer%202020.pdf>

Turklāt jaunām **topošām digitālajām tehnoloģijām** (piemēram, virtuālajai/paplašinātajai realitātei vai mākslīgajam intelektam un datiem) ir būtiska loma prasmju attīstības un speciālistu apmācības veicināšanā. Šajā ziņā viens no galvenajiem panākumu faktoriem ir skolotāju un pasniedzēju digitālo prasmju līmenis minēto tehnoloģiju pienācīgai izmantošanai izglītības un mācību kontekstā, lai izglītības un mācību rezultāti tiktu pozitīvi ietekmēti.

Daudzus instrumentus var apvienot, lai virzītos uz digitālās desmitgades mērķu sasniegšanu. Piemēram, **Atveseļošanas un noturības mehānisma** ietvaros dalībvalstis ir paredzējušas investēt vairāk nekā 28 miljardus EUR digitālajā izglītībā un prasmēs, cita starpā paredzot mācību programmu reformas, skolotāju un pasniedzēju, pedagogu un darbaspēka prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas. Turklāt vairāku ES finansēšanas instrumentu, tostarp **Eiropas Sociālā fonda Plus, programmu "Digitālā Eiropa", "Apvārsnis Eiropa" un "Erasmus+"**, mērķis ir stiprināt digitālās spējas un to izvēršanai nepieciešamās prasmes, eksperimentējot, izvērtējot un paplašinot inovatīvas izglītības un mācību programmas un specializētas digitālo tehnoloģiju mācību un izglītības programmas.

Vairākas būtiskas Komisijas atbalstītas iniciatīvas veicina Eiropas centienus, piemēram, **jaunā Prasmju pilnveides pakta** partnerība digitālajā ekosistēmā, kuras mērķis ir nodrošināt darba ņēmēju prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju un piesaistīt vairāk cilvēku digitālajai nozarei. **Digitālo prasmju un darbvietu platforma** darbojas kā galvenais informācijas centrs saistībā ar digitālajām prasmēm Eiropā. Tajā atrodas arī **valstu digitālo prasmju un darbvietu koalīcijas**, kas ir daudzu ieinteresēto personu partnerības, kuras veic pasākumus valsts kontekstā. **ES programmēšanas nedēļa un digitālās izglītības hakatons** ir vietēja mēroga iniciatīvas, kuru mērķis ir iesaistīt ieinteresētās personas un cita starpā popularizēt analītiski algoritmisko domāšanu, programmēšanu un ar to saistītās digitālās prasmes.

Komisija ir arī sākusi virkni iniciatīvu Ukrainas atbalstam kara laikā, piemēram, ir izveidots Jaunās Ukrainas skolas (*New Ukrainian School (NUS)*) centrs ⁸, ar ko atbalsta *EUTech4 Ukraine Futurium* kopienas ⁹, un 2022. gada septembrī ir parakstīts nolīgums par Ukrainas iesaisti programmā "Digitālā Eiropa" ¹⁰. Šīs iniciatīvas papildina citus svarīgus pašreizējos centienus digitālo prasmju jomā, piemēram, neseno sāktu uz IT paaudzi vērsto valsts izmēģinājuma projektu, kura mērķis ir nodrošināt 60 000 ukraiņu kvalitatīvu bezmaksas izglītību IT jomā ¹¹.

Dalībvalstis pašas vada sekmīgas iniciatīvas un politiku digitālo prasmju attīstībai un iedzīvotāju izglītošanai, lai viņi spētu gūt panākumus digitālajā laikmetā. Pieredzes un paraugprakses apmaiņa un sadarbība starp dalībvalstīm tiek augstu vērtēta un sekmēta. Arī privātajam sektoram un NVO ir svarīga loma iedzīvotāju un uzņēmumu prasmju pilnveidē un pārkvalifikācijā. To projektu turpināšana kopā ar publiskā un privātā sektora sadarbību ir būtiska digitālo prasmju apguvei un digitālās desmitgades mērķu sasniegšanai.

Ņemot vērā nepieciešamību pastiprināt mūsu centienus nodrošināt, ka ir pieejamas nepieciešamās prasmes, lai būtu iespējama vienmērīga digitālā pārkārtošanās, ministri tiek aicināti apspriest turpmāk minētos jautājumus.

1. Ņemot vērā pamatprasmju būtisko nozīmi darbspējīgo iedzīvotāju vidū, kādus papildu prasmju pilnveides pasākumus varētu paredzēt? Kādi prasmju pilnveides pasākumi var būt īpaši noderīgi MVU?
2. Kā varam apvienot spēkus, lai izmantotu dalībvalstīs apzināto paraugpraksi/labo pieredzi un palielinātu **IKT speciālistu** skaitu un to **nozaru speciālistu** skaitu, kuriem ir padziļinātas digitālās prasmes? Kādas darbības varētu paredzēt, lai palīdzētu galvenajām industriālajām ekosistēmām un jo īpaši MVU piesaistīt digitālās jomas talantus?

⁸ <https://nushub.org/en/>; *NUS* centrs ir Somijas Ārlietu ministrijas un Eiropas Komisijas līdzfinansēta iniciatīva, kuras mērķis ir atvieglot piekļuvi izglītības resursiem (tostarp attiecībā uz digitālajām prasmēm), lai atbalstītu Ukrainas bēgļus un pārvietotos izglītojamus, kuri joprojām atrodas Ukrainā.

⁹ <https://futurium.ec.europa.eu/en/digital-compass/eutech4ukraine>; šīs 2022. gada Digitālajā asamblejā izveidotās kopienas mērķis ir pulcēt ieinteresētās personas, veicināt diskusijas un apmainīties ar informāciju par jauniem pasākumiem Ukrainas bēgļu, uzņēmumu un valdības atbalstīšanai digitālajā jomā.

¹⁰ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/solidarity-ukraine-digital-europe-programme-open-ukraine-access-calls-funding>

¹¹ <https://www.undp.org/ukraine/press-releases/ministry-digital-transformation-launches-large-scale-project-teach-it-specialities>; projektu īsteno ar atbalstu, ko nodrošina *USAID Competitive Economy Programme* (ASV Starptautiskās attīstības aģentūras Konkurētspējīgas ekonomikas programma) un projekts "*Digital, Inclusive, Accessible: Support to Digitalisation of Public Services in Ukraine*" (Digitāli, iekļaujoši, pieejami: atbalsts sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijai Ukrainā), kuru Ukrainā īsteno *UNDP* ar Zviedrijas finansiālu atbalstu.